

محل اداره سی

باب عالی جوارنده ابو -
السعود جاده سنده محمود بك
مطبعه سیدر.

امور اداره و تحریریه متعلق
خصوصات ایچون محمدرضا
افندی نامنه مراجعت
اولفیدر درج اولفیان
اوراق اعاده اولماز .
اداره خانه جمعه دن ماعدا
هر کون آجیقدر .

سَمْعُهُمْ بِالْإِسْمِ
۱۳۰۷

شرائط انتشار

ولایاتده و در سعادتده محل
اقامتلینه کوندر ملك اوزره
سنه لکی ۷۰ الی ایانی ۴۰
غروشدر اداره خانه دن
التمی اوزره سنه لکی ۵۰
الی ایانی ۳۰ غروشدر .
آبونه لر سنه ابتداسندن
یعنی الی اوچنچی نومرو دن
اعتبارا برسنه لك و یا خود
الی ایلق اولدق قید
اولنور .

مقالات علمی و فنی نك واسطه انتشاری ، كلزار ادبیانك تجلیگاه آنا بر

Directeur Mehmed Riza

مدیرى : محمد رضا

نومرو ۶۳

سر محررى : توفیق

نسخه سی ♦ ۵ پاره در

اولئان بالاده کی منظومه فیه هنوز ایکی کون اول اداره خانه مره واصل اولدیقتندن — مرحوم مشار الیهک ضیاع ابدیستندن طولای داغدار اولان قلوب مزیت شناسانه رشحه پاش سکون اوله جانی جهته — بر صورتی شمدیدن غزته مره دخی درج ایلمک فکر واملندن فراغت ایدمدهک .

نظر اعتبار من بو منظومه غزانهک ، بولوح دلپذیر بیان و تأثیرک نور سوادنده مندمج بارقه حسن و عرفان ایله تقابل ایدر ایتمز لسان منت و شکرانغزنی اختیار :

ای شاعر بدیده نویس و ترانه ساز و بردک حزین کولارم بر بشقه اهتراز شاد ایلدک روانی استاد اشهرک بولسون بقا سنکده جهانده ارلرک زمینده پیرایه دار اولمغه باشلادی . روان پاک استاده عاجزانه فالحه لر اهدا و مزیت پرور شاعر مزک اعتلای قدرینه ، ازدیاد فیض و معرفته خالصانه دعا لر ایتدک .

تزاht پروران ارباب قلمه زدن یارس اسمراری مترجمی خلیل ادیب بکه هر نه دنسه حدتله نرک (مطالعه) رساله سنه درج ایتدیردیک پرورقه هذیان آلودده روح علین پرواز ناجیه قارشی « مرحوم معظم ، مغفوره ، اواستاد ادب ، اوداهی ادب ، اوجامع کل شی ، اواقف هیچ بر شی ، اویوک ناجی ، کبی رفرقه مزیفانه علاومه سیله ماهیت ردیه سی اعلان ایدن بر متحرر طفره فروشمزک ابراز ایلدیک شو معامله کز دم طیفانه سی اسبوعی و موصور (معلومات) غزته سی بالطبع شیعه حیمه موافق بوله میهرق رمضان شریف ایتدالزنده انتشار ایدن یوز اون سکنز نومرولی نسخه سنده — مقابله مشروعه — سرنامه سیله درج ایلدیک مقاله حقیقت اسالدهد شویله بر مطالعه کوریلوردی « هر تربیه نی ، هر بدیده شعرینی ، هر اسلوب تزاht پرورانه ی ضربدن اخذ و اقتباس و استراق آنک و آنی یالان پاکش لسانغزه تطبیق ایلمک هوسسنده بولندیمغز شو زمانده هیچ اولمازسه اوروپا ادبیات

و فونونه ، مآثر مدنیه سنه جزئی خدمت ایدنلرک وسیله تذکار نامی مقصدیله وجود کتیربان آثار تقدیریه رینه بزده بر مصراع منفرد ایله خادمین معرفت و عرفانغزنی تعظیمه بدل مروت ایتدک عمر ادبی عثمانی نه لایق برجیله مزیت پروری کویتمش اولورز . بوقسه اثر جهات و سائقه فرض وحدتله وجودی متوازی خا ک رحمت اولانلری شتم و تحقیر و باشلا رسق فنا بر تربیه منزلکده بولندیمغز اعلان ایدورز .

رفیق محترمز ، بوله بر فریاد و شکایت اظهار ایتدکده بک حقلی ایدی . بوحق و حقیقی تسلیم ایله برابر سایه کلا نسمایه حضرت پادشاهیده بودور دلارام و مسودک شان و شرف بالاترینه لایق بر صورتده یاشمکده اولان حسین هاشم بک اقدی کبی ادا و نکته سنجانغزک ارواح ارباب معرفته بر مصراع منفردله دکل ، بوله کر چکدن لسان وجدان و تأثیر دینه سیله جک الواح بدیده ایله عرض توقیر و احترامات ایلدیکنی کور دیکه « آب پاکه نه ضرر واقوفا قوربغدهن ، دقیقه سی تحطارله جهان دانش و عرفانک هر جهتده مثل سائر حکمنده بولان اوکوزل اخلا فزه ، اوکوزل تربیه ملیه مره پاکال مقفخرت و شکران تقدیر خوان اولورز .

نثر قلمی :

حکمت تفاوت خلقت

بعض آدمی حیوانلرک و علی الخصوص انسانلرک احوال مختلفه و صور متغایره اوزره یارادلمش اولدقلرینی بلشاهده : [اگر بو کائنات صفات کالیدنی مستجمع بر ذات واجب الوجودک اثر صنعی اولسه ایدی بین المخلوقات بو تفاوت و تقایر بولماز ایدی . مثلاً انسانلرک کیمسی زنگین ، کیمسی فقیر ، کیمسی عالم ، کیمسی جاهل اولماز و بوعدم انتظام عالمده کورلار ایدی . زیرا عدالت الهیه بونلرک هر خصوصده مساوات اوزره

اوللرینی اقتضا ایدر] دیه خاقنده کی بونفاوت و تقایری عالمده حسن انتظام اولمدهنه و بناء علیه ستون کوبانک آنجق آثار طبیعی دن عبارت بولندیمغه بر دلیل و بر برهان قیلمه شلر ایدمه آنلرک بولدی و بو برهانلری باطل اولمغه رو جهاتی ایضاحه ایتدالز اولور : بر کره طبیعت نه اولانی بیله مده ایدمه آنک خالق کائنات و مؤثر مکونات اولوب اولمه بجفی تأمل ایدم :

طبیعت ، « بر جسمک مابه الکمالی اولان قدرتیدر » دیه تعریف اولغشدرکده بویلمده سرد ایدیان تعریفلرک طوغریبی دخی بودر . شو تعریفی آکلا شلدیمغه کوره « طبیعت » دینیان شی عادتاً « الوان » و « طوموم » کی امراض قیلمندن اولوب امراض سائر کندی وارقلری ایچون همه حال قائم اوله جقلری و حلول ایدم جکلری اجسامه فصل محتاج ایدملر « طبیعت » ده کندی وارقلی ایچون قائم اوله جق حلول ایلمه جک بر جسمه اوله ججه محتاجدر .

شمدی تأمل ایدم ! عجیب ار شیک کندی موجودی ایچون محتساج اولدیفی دیگر برشی یارادلمش اولمی قابل اوله یارمی ؟ شه بوقهک اوله ماز . اوله ایسه بو کائناتک ، بومکونانک آنجق بر اثر طبیعتدن عبارت بولندیمغه دائر سرد ایدیان دلیلک بطلاننده دخی شک بوقدر .

بزم بویسافزندن عالمده طبیعتک وجود و تأثیرینی انکار ایتدیکمز آکلا شلمسون . بز طبیعتک کرک وجودنی و کرک تأثیرینی انکار ایتمز . زیرا فنون طبیعی نیک دلالتندن قطع نظر کتساب الهی بزده بوعالمده هر شیک بر سببه مر بوط بولندیمغی و سببمز بر شیک ساحت وجوده کلیه جکی پیلدرمش اولدیمغن هر جسمده بر قوه کمالیهک وجو دینی و اوقوت سببیه اوجسمه مناسب بر خاصه نیک ، بر اثرک آندن ظهورنی هر کسندن اول اعتراف و تصدیق ایدرز . شو قدرک بز طبیعتک او تأثیری اجرا سنه « عاده الله » نامی و بریزر که موافق عقل و حکمت اولان دخی بودر .

بومستلہی بر آردہ شویله ایضاح ایدہم:
طبیعت، شعور و ادراک، اختیار و اراده
کھی صفات غالبہدن خالی بر قودن عبارت
اولوب بو مقوله شیدن ظہور ایدہم جک اثر
ایسہ انجی اثر واحد اولوق لازم کله جکندن
اگر طبیعت خالق عالم اولسہ ایدی شو
شعوات لانحصا و مکونات بی انتها حصوله
کلیوب عالمی، واحدن عبارت قاور ایدی .
مخلوقات آرمہ سندہ کی تفاوت و تغایر
مسائلہ سنہ کلنجه بودہ آنلک زعم ایدیکلری
کھی باعث عدم انتظام اولمیبوب بالعکس
مدار حسن انتظام و سبب قوام عالمدر .

زیرا حق تعالی انک هر فی مطلقا بر حکمت
و بر مصالحه مستند اولدیغندن و حتی صوفیه
حضراتنک تعبیر لرنجه جناب حقل هر فیلی
عین حکمت و عین منفعتن عبارت بولدیغندن
بو تفاونک دخی بر طاق حکم و مصالحه مستند
اولدیی و باخود عین حکمت و عین منفعتن
عبارت بولدیغنی و جیوه آئیسه ایلہ دخی
نابتدر :

اولا، معلومدر که تفاوت و تغایر اولدیغجه
تعدد و تنوع دخی اولماز . بناء علیہ اگر
بین المخلوقات تفاوت و تغایر اولسہ ایدی،
تعدد و تنوع حصوله کلز و بوتقریر چه حیرت
بخشای عقول اولان شو شعوات بی نہایه
و تکونات بی غایه وجود پذیر اولماز ایدی .
ثانیا، انسق و احداوزره اجرای تاثیر
ایدن و آثارندہ مقتضای اصلا تبدل و تغیر
ایتمین بر مؤثری طبیعتن باشقه بر شیده حمل
ممکن اوله میہ جفندن اگر بین الاشیا تفاوت
و تغایر بولسہ ایدی طالع بر حکیم متعال
و بر خدای لایزال طرفندن خلق و ایجاد
بیورمش اولدیغنه عقول ناس بر بول بولہ ماز
ایدی .

ثالثا، اگر بو تفاوت و تغایر اولسہ ایدی
بقای نظام عالم قابل اوله ماز ایدی . از جملہ
انسانلر اژہر جهت مساوات اوزره یارادلمش
اولسہ ایدی بر بر بنہ معاونت ایتمہ جک
ویکدیگرینک خدمت و صنعتن استفادہ
ایلمہ میہ جک و بو حالہ نوع بشر بقایذیر
اوله میہ جق ایدی . ایشہ بو کھی حکم

و مصالحه مبنی جناب حق مخلوقات سائرہ
کھی انسانلری دخی صور مختلفه و احوال
متغایرہ اوزره یارادوب هر بری بر درلو
فضیلت و صنعته مظهر قیلمش و بعدہ « بر
و تقوی اوزره بر بریکزہ معاونت و نصرت
ایدیگز » مانندہ بر آیت جلیله ایلہ انسانلرک
یکدیگرندن انصاف استفادہ ایدہم جکلری
و نه بولده تشکیل مدنیت ایلہ جکلری بیانہ
دخی عنایت بیورمشدر .

جناب حق شو آیت کریمہ سندہ وعاونوا
امر شریفی مطلق ذکر ایتسوب « بر »
و « تقوی » لفظلری ایلہ تقیید بیورمش
اولدیغندن بو لفظلرک معانی شریفلری
بر وجه آتی اتیان ایلیم :

« بر » طاعات و اعتقادنک کافہ سنہ
شامل بر اسم اولوب « لیس البر »
آیت کریمہ سندہ بیان بیورلدیی اوزره
حضرت مولایہ ، یوم آخرتہ ، ملائکہ ،
انبیایہ کتب سیاویہنک جملہ سنہ ایمان و اقر با
و ایستامہ و فقرای و بی چارکانہ انعام و احسان
دخی اوجهلنددر .

« تقوی » لفظ شریفه کلنجه بودہ معانی
آئیده مستعملدر :

۱ - تقوی ، معاصیدن نفی حفظ
ایتمک اولوب اوده بالجملہ محرمات و بعض
مباحاتی ترک ایلہ حاصلدر . نیتہ کیم حضرت
ابن عباس (رضی اللہ عنہما) « متقی ، کبائرندن
و بالجملہ خشیاتندن کنیدیسنی حفظ ایدن
کیمسہدر » دیہ بیورمشدر . تقوی ، وقایہ ،
اقتضاہ ہج و منع معانی متضمن اولوب
« متقی » اولان کیمسہ دخی و امر الہیہ بہ اعتثال
و نواہیدن اجتنابی کنیدیسیلہ عقاب الہی
آرمہ سندہ بر حاجز و مانع کھی قیلدیغنی ایچون
بونامی آلمشدر . حضرت علیدن مروی
اولان [اذا شئت البأس ابقینا برسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم] حدیث شریفی دخی
« بحارہ کسب شدت ایستدیی زمان بزہیمز
رسول اکرمی کنسدیمزہ حاجز و مانع
قلار یز . یعنی جملہ من آنک زیر جنساح
مستلزم الفلاح لر بنہ التجاہ مجبور اولوریز ،
مانندہمدر .

۲ - تقوی ، معصیتہ اصراری ، عبادت
و طاعتہ اغتراری ترک ایتمکدن عبارتدر .
۳ - تقوی ، جناب حقل بر قولانی ،
نہی و منع ایلدیی برلرده کورما مسندن
عبارتدر .

۴ - تقوی ، حرکات و معاملاتندہ
رسول اکرم و اصحابنہ اقتدادر .

تقوی ، بالجملہ معانیسیلہ « ان لله
یا امر » آیت جلیله سنک احکام
منیفہ سندہ داخلدر که انساننی او خصلت
مدوحیه سوق ایدن و آکا ملازمت ایستدرن
شی دخی جناب حق و رسوائی و کتیردیکی
احکامی لایقیلہ یلمکدن و جناب حقہ و رسولہ
کالیلہ محبت و آنردن خوف ایلمکدن
منبت اولمش و نفسندہ رسوخ بولمش بر
ملکہ و بر قودن عبارتدر . بو حالہ آیت
کریمہنک موضحاً معانی شریفی :

« ای مؤمنار ! سزہ بیلدرمش اولدیغ
اعتقادات ، قبولی ایضایہ و اقربا و احبابدن
محتاج معاونت اولدرہ انعام و احسانہ و بالجملہ
محرمانی ترک ایلہ اثر رسول و اثر اصحابہ اقفا
و اقتدایہ مسارعت ایدیگز » دیمک اولور که لہ الحمد
و المثنی اقوام اسلامیه میاسندہ شو آیت کریمہنک
احکام منیفہ سنہ فوق معامله بیحق بی و غیرت
ایدن انجی بزعمانیلر اولدیغنی یار و اغیارہ
قارشی هر زمان اشیات ایتمکدہ یز . هله بر
ایکی سنہدن بری ظہور ایدن احوال فوق
العادہ اوزره مصایین و بی چارکانہ معاونت
خصوصندہ کرک دولتمزک ، کرک ملتزمک
کوستردیکی آثار مرحمت و شعہ ارانسانیت
دنیاہ بولسان بالجملہ اخوان دیمزی مجبور
شکران ایتمش و اصحاب حمتیمزک بو مروت
دیانت کارلری مقابلندہ طرف الہیدن مکافات
مادیہ و معنویہ نائل اوله جقلری شہیدن
آزادہ بولمشدر . بناء علیہ « جناب حق
دولت و ملتزمی کمال عزت و شوو کتیلہ الی
یوم القیام بر دوام بیورسون » دعا سنی
ورد زبان اتمہ من اوزریمزہ فرض عین اولدیغنی
اخطار و تذکار ایلہ ختم کلام ایدرم .

فاتح درسما ملرندن

موسی طلم